

ישם עולם'

ונתתי להם בביתי יד ושם טוב מבנים ומבנות שם עולם אתן לו אשר לא יכרת (ישעיה נ"ה)

מתורת גדולי ישראל שלא זכו להשאיר אחריהם זרש"ק

פרשת ויקהל-שקלים ה'תשפ"ד

בס"ד גליון 22

ויצאו כל עדת בני ישראל מלפני משה וכו' ויבואו

האנשים על הנשים וכו': (לה כ-כב)

ויש לדקדק, מה קמ"ל שיצאו מלפני משה, פשיטא אטו לא ידעינן זאת שיצאו משם. אבל הכתוב הודיע לנו אהבת ישראל אליו יתברך שמו, כמה היו זריזין וממהרים לבא לקיים מצות ה' להביא נדבת לבם. כי תיכף כששמעו ממשה מצות ה' ליקח תרומה לה', לא עכבו רגע, ויצאו תיכף לעשות כמצוה להם. על כן אמר, ויבאו האנשים על הנשים, כלומר, תיכף ומיד בלי איחור, וזהו מגודל התלהבות וחביבה יתירה. וכזה יש לפרש מה שאמר הכתוב (שם לו ג) והם הביאו אליו עוד נדבה בבוקר בבוקר. וי"ל על דרך שדרשו רז"ל (יבמא כ:): תן בוקר לבוקרו, היינו מעמוד השחר, כי בוקר הוא מהנץ החמה, ותן בוקר לבוקרו, הוא מעמוד השחר.

וכבר פרשתי בס"ד התנצלות על מה שישאר לא באו להר סיני לקבלת התורה עד שהוציאם משה, ומבואר במדרש (רבה שיה"ש א נז) שהיו ישינים והוצרך לעוררם, והטעם, כי בישראל היום מתחיל מעלות השחר, ובאומות העולם מהנץ החמה. וכתב (יט טו) ויהי ביום השלישי בהיות הבקר, כלומר, מעמוד השחר, וכאשר נצטוו נאמר (שם יא) כי ביום השלישי ירד ה' לעיני כל העם, על כן חשבו שעוד זמן עד הנץ החמה, ובאמת כבר מעמוד השחר הוא יום על פי חוקי תורה הקדושה, וכאן אמר הכתוב שלא המתינו להביא על נץ החמה, ותיכף מעמוד השחר הביא נדבתם לגודל התלהבות בזה, וזה שאמר והם הביאו אליו, עוד בבקר בבקר, כלומר מעמוד השחר. קרן לדוד | רבי אליעזר דוד גרינוולד בן רבי עמרם | א' בסיון ה'תרפ"ח

ויעש בצלאל את הארן: (לו א)

מה דלא כתיב בכולהו בצלאל, משום ששאר הדברים עשו גם אחרים, בבית עולמים וכן בבית שני ולעתיד, אבל ארון משנגנו עוד לא עשו אחר, כי אין לעשות לוחות אחרים, ורק ארון בצלאל הוא שקיים לדורות ולא אחר, ודוק. ואולי דהקפיד הכתוב שלא יעשו לדורות ארון וכרובים רק זה שעשה בצלאל.

ויתכן עוד, דאמרו כשבאו גוים להיכל מצאו כרובים מעורים זה בזה וכו' יעסקו בדברים האלה מיד הזילום, וכזה דרשו במכילתא על לא תעשו אלהי כסף, שאם עשו אותן של כסף הרי הן כאילו עשו אלהי כסף, וא"כ חשש השי"ת שמא אחרי שחטאו בעגל, שמא כשיעשה אחד את הארון יבוא להרהר איזה מחשבה זרה הנוטה לדרכי הטלמסאות ועצביהם, לכן בחר בצלאל שאבי אביו נהרג על אשר מיחה בעשיית העגל, א"כ מצד החינוך והטבע שהוא שונא כל הנוטים אחרי ההבל וציור שום דמות ותמונה, ובל יבוא לשום מחשבה זרה כלל, ולכן כתב 'ויעש בצלאל', שהוא לבדו עשה את הארון בלי שום סיוע.

ובזה יבואר שהשי"ת קודם עשיית העגל אמר "ראה קראתי בשם בצלאל וכו' ואמלא וכו' לעשות בכל מלאכה", וכשאמר משה לישראל כתוב "לעשות בכל מלאכה מחשבת", ולפי שזה היה אחר העגל ואז המלאכה היה צריך להיות טהורה גם בהמחשבה, שלא יהרהרו שום ציור גשם ותבנית דמות כלל, וזה מלאכה מחשבת, שהמחשבה תהא טהורה וברורה ונקיה, ודוק. ואולי כונו לזה במליצתם הנוראה דנפיק כגוריא מבית קודש הקודשים, ודוק. הנה בארון לא נזכר בתים לבדים, ובשולחן ומזבח כתיב בתים לבדים, משום שבית הוא העשוי לדירה שפעמים הוא בתוכו ופעמים אינו, ויוצא מן הבית, לכן בכל הנך שאינן בו קבועין לעולם

ויקהל משה את כל עדת בני ישראל ויאמר אליהם

אלה הדברים אשר צוה ה' לעשת אתם: (לה א)

ויש לדקדק מהו הדברים בה"א. ויש לבאר עפ"י מה דאימא בשם האריז"ל על מאמר רז"ל דבמתן תורה באו מלאכים וקשרו ב' כתרים לכל אחד ואחד מישראל כנגד נעשה ונשמע שאמרו. ובחטא העגל ניטלו מהם, כדכתיב ויתנצלו ב"י את עדים וגו', וניתנו אותם הכתרים למשה רבינו ע"ה, ומזה קרן אור פני משה כדאי' בתורה. ומגודל ענוותנותו לא רצה ליהנות מזה, ונתן על פניו מסוה. ואיתא בשם האריז"ל שבכל שבת קודש מאציל לישראל מאותן אורות, ומזה יש הארת פנים חדשות בשבת קודש.

וזהו מרומז בפסוק "ויקהל משה את כל עדת וכו'", עדת - לשון עדי ותכשיט, רצ"ל שנקהלו אצלו כל הכתרים הנ"ל, ומחמת שהי' מרע"ה רועה נאמן עניו מכל אדם נתן עצה טובה לישראל שיוכלו לקבל הכתרים בחזרה, לזה אמר "ויאמר אליהם אלה הדברים" בה"א. אשר צוה ה' - רצ"ל שבאלה הדיבורים שצוה ה', היינו במה שילמדו ויתפללו בדו"ר יתוקן החטא, ותתעלה ה"א תתאה לה"א עילאה. כי אל"ה הדברים אותיות אל ה' ה' דברים. רומז ליחוד שני ההי"ן הנ"ל, ושם אל"ה הוא שם החסד, כדכתיב חסד אל כל היום, לרמז שע"י יוכלו להמשיך חסדים טובים על כלל ישראל. וזהו אשר צוה ה', לשון צוותא והתחברות לרמז שע"י יתייחדו ויתקשרו אותיות ו"ה לאותיות י"ה ויהיה השם שלם. וזה יהי' כשיעשו העבודות בנקודת אמת, וזהו לעשות את"ם. אותיות אמ"ת.

תולדות יצחק | רבי יצחק שפירא (מנשכ"ז) בן רבי מרדכי | כ"א בשבט ה'תרכ"ח

ושמן למאור ובשמים לשמן המשחה ולקטרת

הסמים: (לה ח)

הנה כאן פרט את הצורך, משום שהדברים הנזכרים לעיל הם מהדברים הצריכים לעצם המשכן, אבל השמן והבשמים אינם רק מצרכי המשכן, לכן הדגיש שמן למאור וגו', וצ"ע למה כתב "שמן למאור ובשמים לשמן המשחה", הלא גם השמן הוצרך לשמן המשחה. ויש לפרש דשמן המשחה הוא מעצם מעשה המשכן, שנתקדש ע"י משיחה, אבל הבשמים אינו אלא לצורך עשיית שמן המשחה, דכח המשיחה נעשה ע"י השמן ולא ע"י הבשמים, והבשמים אינם אלא לצורך תיקון השמן, אבל מאור השמן אינו חלק ממעשה המשכן, וכן הקטרת.

אך לפי מה שכתבנו לעיל גם מאור המנורה הוא מצורת המנורה והוא מהשלמת מעשה המשכן, ויש לפרש דבשמן למאור נקרא שם שמן קודם הבאה, אבל שמן המשחה נעשה ע"י האומנים עפ"י ציווי משה לעשות את שמן המשחה, ונעשה אח"כ החפצא של השמן, ונחשב כמו שמשה הביא את השמן שנעשה אח"כ חפצא חדשה, משא"כ בבשמים שאינו אלא לצורך תיקון השמן, וכן לקטרת הסמים כל בשם בפני עצמו אינו אלא לתיקון מעשה הקטרת ואחר התערובת והרקחה נשתנה צורתו, ולקמן גבי הבאת הנשיאים נכלל גם השמן למשחה משום דשם כתיב למאור, ופירושו את השמן למאור ולשמן המשחה משום דשם מדבר בהבאה ממש.

אך גם בשמן לצורך שמן המשחה לא גרע מהבשמים שחושב בתור חומר גלמי, וכ"כ השמן ה' מקודם חומר גלמי שנעשה ממנו שמן המשחה.

בית אהרן | רבי אהרן כהן בן רבי יוסף | י"ח בסיון ה'תשכ"א

כתיב בתים לבדים בתים לבריחים, ולכן כתיב אחר כך ויעש את הבדים, אבל בארון שקבועים בו לעולם לא כתיב בתים לבדים, ולכן כתיב ויעש בדי עצי שטים שלא הזכירן קודם, ולא נאות למיכתב את הבדים, ופשוט.

משך חכמה | רבי מאיר שמחה הכהן בן רבי שמשון קלונימוס קלמן | ד' אלול ה'תרפ"ו

ויעש בצלאל את הארן עצי שטים: (לז א)

מדוע דווקא הארון מתייחס לבצלאל?

בפרשתנו נאמר (לז, א) "ויעש בצלאל את הארן עצי שטים אמתים וחצי ארכו ואמה וחצי רחבו" וגו'. רש"י התקשה, מדוע רק בצלאל מוזכר במיוחד בארון, הרי עשה את כל הכלים? ולכן כתב: "לפי שנתן נפשו על המלאכה יותר משאר חכמים - נקראת על שמו". ותהי, מניין לרש"י זאת?

אלא, שרש"י מתכוון לגמרא בברכות (נה). המספרת שמשוה הפך את הסדר לבצלאל ואמר לו "עשה ארון וכלים ומשכן". ובצלאל

וירא משה את כל המלאכה והנה עשו אותה כאשר

צוה ד' כן עשו ויברך אותם משה: (לט מג)

פרש"י שברכם יהי רצון שתשרה שכינה במעשה ידיכם. ונבין נא למה כפל "כן עשו", כי כבר כתיב והנה עשו אותה וכו'.

אבל רש"י בריש הסדרה (לעיל לח, כב) מביא את הגמרא (ברכות נה). שמשוה רבינו אמר לו לעשות תחילה כלים, ואמר לו בצלאל מנהגו של עולם אדם בונה בית ואחר כך מכניס לתוכו כלים ואתה אומר עשה לי ארון וכלים ומשכן, כלים שאני עושה להיכן אכניסם שמא כך אמר לך הקדוש ברוך הוא עשה משכן ארון וכלים אמר לו משה רבינו שמא בצל אל היית וידעת. וצריך להבין א"כ היה משה רבינו צריך לדעת יותר, כיון דעד כמה שהיה בצלאל בצל אל לא היה כל כך קרוב לד' כמשה רבינו.

ואפשר כי איתא בגמרא (יבמות מ"ט: [שמנשה]) שאל את ישעיהו הנביא משה רבך אמר (שמות לג ב) "כי לא יראני האדם", ואתה אמרת (ישעיהו א) "ואראה את ד'", ואומרת הגמרא שמשוה ראה באספקלריא המאירה וישעיהו באספקלריא שאינה מאירה. היינו כעין השמש בחילוף אלפי אלפים הבדלות שעל ידי זכוכית טהורה אי אפשר להסתכל בה, רק על ידי זכוכית מושחרת בעשן, כן באספקלריא המאירה כי לא יראני האדם, ובאספקלריא שאינה מאירה אמר ישעיהו וארא וכו'.

ולא בהתגלות נביאית בלבד, רק גם בהתגלות שעל ידי העבודה הגם שיש כוונות ויחודים בכל מצוה, מכל מקום הכל טוב הוא רק כשקיים המצוה בהמעשה. ואם יכוון כוונות התפילין וחס וחלילה לא ינחם בפועל לא עשה ולא כלום, כי למעלה הכל בטל לגביה יתברך, המלאכים בטלים ואין שייך אצלם בחירה, וגם העולמות ומדותיהם בטלים עד שאי אפשר שתהא בהם התגלות פרטית כל כך כמו בעולם העשיה שההסתר בו יותר. לכן כיון שעשיית המשכן בפועל, בצלאל עשה, כי משה רבינו רק צוה, וישראל נתנו הנדבות כדי שיוכל בצלאל ואנשיו לעשותו בפועל, לכן נתגלה לו יותר פרטיים מן המשכן. ואמר לו משה רבינו בצל אל היית, דוקא מפני שבצל אל היינו בההסתר והעשיה והוא בבחינה זו וארא, מפני שהוא כאספקלריא שאינה מאירה כנזכר לעיל.

ואפשר זהו גם רמז המדרש תנחומא, (פרשת כי תשא פרק ג) שאמר משה רבינו להקדוש ברוך הוא, משאני מת אין אני נזכר, ואמר לו הקדוש ברוך הוא חייך כשם שאתה עומד עכשיו ונותן להם פרשת שקלים ואתה זוקף את ראשך, כך בכל שנה ושנה שקוראין אותה לפני כאילו אתה עומד שם באותה שעה וזוקף את ראשך וכו', מנין ממה שקראו בענין וידבר ד' אל משה לאמר כי תשא את ראש שא

התווכח עם משה והוכיח לו שהציווי שנאמר מפי הקב"ה הוא בסדר של "משכן ארון וכלים".

והנה, לעמוד מול משה נקרא בחז"ל 'מסירות נפש'. בפרשת 'בשלח' נאמר "ותקח מרים הנביאה אחות אהרן את התוף" וגו' (טו כ), רש"י מסביר מדוע התואר הוא 'אחות אהרן?' - "לפי שמסר נפשו עליה כשהצטרעה - נקראת על שמו", נוכחנו, שלעמוד לפני משה ולבקש "בי אדני אל נא תשת עלינו חטאת", נקרא 'מסירות נפש'.

ואם כך אהרן בבקשתו למען אחותו - מה נאמר על העזתו של בצלאל, שלוחם מול משה על גופי תורה! שנכנס אתו לויכוח על אמיתותו של ציווי ששמע מהקב"ה! ולכן, כשבצלאל גם עושה את הארון בסדר אחר מזה שאמר לו משה - כותב רש"י לשיטתו "שנתן נפשו על המלאכה" [נוסיף, שאת עשיית המשכן קודם לארון והכלים נימק בצלאל "כלים שאמרת לי היכן אכניסם", וביקש בכך את כבוד הארון, שלא יעמוד בחוץ, נמצא, ש'מסר נפשו' להתווכח עם משה בעד הארון, לכן הארון על שמו].

חיי לבב | הרב אריה לייב היימן בן הרב נחום איסר | כט' סיון ה'תשע"א

פרשת שקלים

את ראש לא נאמר אלא כי תשא, עכ"ל הק', שעל פי פשוטו מהו שאמר משה רבינו "משאני מת אין אני נזכר", והלא בכל התורה זוכרים אותנו, וידבר, ויאמר ד' אל משה.

אבל הא שאתא בזוהר הקדוש (תיקוני זוהר כב:) זכאה מאן דמתקן לה דירה נאה בלביה וכו', וכמו שאמר הפסוק פר' תרומה (שמות כה

ח) "ושכנתי בתוכם", ודרשו חכמינו ז"ל (מובא במהרח"ו בס' עץ הדעת טוב פרשת כי תשא, ובש"ל"ה הקדוש שער האותיות - אות ה' לב טוב) "בתוכו לא נאמר אלא בתוכם", שהקדוש ברוך הוא שוכן בתוך כל אחד ואחד (מישראל), לא צורך איש הישראלי לבד הוא, רק גם צורך השכינה, חוץ (מזה) מפני אהבתו הרבה לישראל, רק גם כיון שרצונו יתברך להתגלות, ועיקר ההתגלות הוא בעשיה כנזכר לעיל, כי למעלה הכל בטל בתכלית הביטול. ורבי יוסי כשנכנס לחורבה (ברכות ג) אמר לו אליהו "שכשישראל נכנסין לבתי כנסיות ולבתי מדרשות ועונין יהא שמיה הגדול מבורך הקדוש ברוך הוא מנענע ראשו ואומר אשרי המלך שמקלסין אותו בביתו כך", היינו שגם למלך אשרי, ורבי יוסי שמע בת קול, "אוי שהחרבתי את ביתי", אוי.

והוא גם הענין שהנשמות דוקא אחרי שהיו בעולם הזה, עולים אל מדרגה יותר בגן עדן מאשר מקודם טרם שהיו בעולם הזה, מפני שעיקר התגלות הפרטית דקדושה הוא על ידי עולם הזה וקיום המצוות בעשיה, לכן חוץ מן אמירת קדיש ולימוד המשניות אחרי הנפטרים, טובה היא להנשמות גם כשזוכרים אותן בעת עשית המצוה ותלמוד תורה, לא זכירה בלבד רק כשנתקשר אתן לעשות המצוה ללמוד תורה יחד, ואז הן מתלבשות בגוף ובעשייה לתורה ולמצוה שהיא התגלות קדושה יתירה.

אם הוא יתברך כביכול רוצה לשכון בתוך כל אחד מישראל, קל וחומר הוא איך טובה היא להנשמות לאחר פטירתן שהארה מהן ישכנו בישראל ועמהם יעשו תורה ומצוות. וזה הרמז שאמר משה רבינו "משאני מת אין אני נזכר", שבתורה נזכר רק משהיה חי שאז אמר ד' אליו והוא לישראל, אבל משאני מת שגם עתה יזכרני, זכירה כנזכר לעיל שימצא באיש הישראלי וגם עתה יעשה עמהם מצוות. ואמר לו הקדוש ברוך הוא "כשם שאתה עומד עכשיו ונותן להם פרשת שקלים ואתה זוקף את ראשך, כך בכל שנה ושנה שקוראין אותה לפני כאילו אתה עומד שם באותה שעה וזוקף את ראשך וכו', מנין וכו' שא את ראש לא נאמר אלא כי תשא", שקריאה שקלים עשית משה רבינו היא, שכל שנה הוא עושה המצוה וזוקף את ראשך, וממילא כשכבר נמצא בנו אז כל התורה ומצוות שאנו עושים בכל השנה, עם משה רבינו אשר אתפשותותיה בנו, עושים.

אש קודש | רבי קלונימוס קלמיש שפירא בן רבי אלימלך הי"ד | ד-ה' בחשוון ה'תש"ד

לזרע בר קיימא: חיים שמעון בן לאה, דניאל בן גאולה, כמוס בן פליה, אלעזר מנחם בן חסיה, לוי בן גאולה. לע"נ: חיים בן יהודה, שמעון ישראל בן מאיר צבי, חנה בת ראובן, דבורה לאה בת ברוך, ר' יששכר בן כמיהה, ר' גד בן זוהרה, אליהו בן הלנה, מרים בת משילדה. לזיווג הגון: הודיה בת רות.

יו"ל ע"י מערכת 'שם עולם' | ניתן להקדיש לע"נ ולזכות בזש"ק במערכת נדרים פלוס תחת השם קרן י"ד לתורה בקסגוריית עלון 'שם עולם' | להרשמה לרשימת התפוצה ובכל עניין ניתן לפנות במייל cho0533161136@gmail.com, ובטלפון 053-3161136